

skem v prvi polovici sedemnajstega stoletja. Nikjer na svetu ne prej ne pozneje niso se toliko bavili z izgojevanjem tulipanov, kakor na Holandskem. Največo trgovino s tulipani so v onem času imela mesta Amsterdam, Harlem, Utreht, Alkmaz, Leyden in Rotterdam. Trgovina ta je bila prava neumnost, zato so jo imenovali tulipanomanija. Pravo gnjezdo te sleparske trgovine je bil Harlem, kjer so mnogi bogatini propali, a nekateri siromaki obogateli. Bila je to neka vrsta današnje borze. Ljudje so prodajali za velike svote čebulice, katerih niso imeli, pa so se obvezali, da jih o pravem času izročé kupcem. Za čebulico tulipanovo, ki so jo nazivali „Semper Augustus“, plačevali so po 4000 do 4500 gold., a za čebulo „Admiral Enkhuizen“ še nad 5000 gold. V Alkmazu prodali so 1637. leta na javni dražbi 120 tulipanov za 90.000, prav za prav še nekaj čez. Ta sleparska trgovina ni mogla dolgo trajati. Državna oblast je posegla vmes, in cene so šle tako brzo nazaj, da se je „Semper Augustus“ dobival po 50 gold. Kedaj pa kedaj je cena še poskočila, kedar so vrtnarji izgojili osobito lep sprevršek. Tako je še 1835. l. nek ljubitelj cvetlic v Amsterdamu odštél za neko redko vrsto tulipanovo 10 000 gold. Okolo 1850. l. so prodajali trgovci cvetličja v Harlemu lepe in še malo poznate vrste po 25—150 gold.

Tulipan se ponaša samo s krasnobojnim cvetjem, a vonjave nima, zato ga imamo kot podobo nečimurnega človeka, ki ne more niti z lepo zunanostjo svojo skriti duševnega siromaštva svojega. Zato tudi tulipan ni prišel v modo na Francoskem.

Hijacint (*Hyacinthus orientalis*) prišel je v Evropo koj za tulipanom. V drugi polovici šestnajstega stoletja so ga prinesli iz Bagdada v Carigrad, in od tu se je razširil po ostali Evropi, najpreje po Italijanskem, potem po Nemškem, in naposled po Holandskem, kjer se je jim istotako priljubil kakor tulipan. Izgojili so do 2000 sprememb, in dokler je bil v modi, plačevali so

„Passe non plus ultra“ po 1850 gold. Pa tudi to ni trajalo dolgo, sedaj je cena hijacintu prav zmerna, in tudi sprememb ni več kot k večemu 800.

Pitana zlatica (*Ranunculus asiaticus*) prišla je v Evropo tudi z vzhoda, kjer so jo zaradi njenega lepopisanega cvetja radi izgojevali po vrtovih. Prve take zlatice prinesli so v Evropo za križanskih vojsk, na veliko in debelo pa so se začele širiti po Evropi še le s Carigrada. Turškemu cesarju Muhamedu IV. priljubile so se na toliko zlatice, da jih je sam oskrboval. Kara Mustafa hotel se je prikupiti svojemu gospodarju, pa je naročil vsem pašem, da s svojih krajev najlepših zlatic pošljejo v Carigrad. Najlepše so prišle s Kandije, Cipra, Roda, Alepa in Damaska, in te vrste so prišle v modo. Poslaniki tujih vladarjev v Carigradu so morali neverjetno drago plačevati zlatice; včasih so si morali pomagati z lažjo, prevaro in drugimi nepoštenimi sredstvi, da so prišli do teh cvetlic.

Španjski bezeg (*Syringa vulgaris*) je s Himalaje. V Perziji so ga zgodaj izgojevali zaradi prekrasnega cvetja njegovega. V Carigrad so ga prinesli Turki in od tu se je razširil po Evropi. Zakaj se pri nas imenuje „španjski?“

To so nekatere bolj znane cvetlice, ki smo jih dobili z bujnih vrtov turških. Dandanes je število naših cvetlic po vrtovih na vso moč narastlo, in še vedno narašča. Napravljajo se vedno novi vrtovi, in ljubiteljev cvetlic je čedalje več. Za izgojevanje novih sprevrškov se ne brigajo samo vrtnarji, nego cela društva, katera svoje proizvode prodajajo, in vsakega leta prirejajo izložbo cvetličja. Holandska, Belgija in Angleška še vedno prvakujejo v tem. Izgojevanje cvetličja je tu posebna vrsta gospodarstva, ki jim prav veliko vrže. Sama mala Belgija je še 1837. leta dobila iz inozemstva nad osem milijonov frankov za vrtnarske svoje pridelke. In tako je postalo umetno vrtnarstvo še studenec znamenitih dohodkov nekaterim krajem.

Iz državnega zbora.

Nekateri odlomki

iz govora ministra grofa Welsersheimba pri razpravi domobranske postave.

Govor ministra grofa Welsersheimba v splošni razpravi domobranske postave dne 15. aprila bil je enako zanimiv gledé stvarne vsebine, kakor gledé političnih vprašanj, v katere je segal. Za danes hočemo svojim čitateljem podati samo nekaj političnih odlomkov iz tega

govora in omenjamo samo, da so pred ministrom od strani opozicije govorili: Knotz, Sturm in Steinwender.

Najojstrejše izrekel se je minister zoper Knotza, enako odločno pa tudi v toliko, kolikor je Sturm hotel besede skupnega vojnega ministra grofa Bylandt-a obračati zoper vladu Taaffejevo, zoper govor Sturmov.

Da bode čestitim čitateljem razumljivejše, zakaj se je tudi naša vlada odločila, vpeljati domobran ali „črno vojsko“, podamo tukaj nekaj statističnega gradiva v sedanjih razmerah med našo in naših sosedov vojno.

	Avstrije	Ruske	Nemške	Francoske	Laške
Število prebivalstva	37,465.430	102,000.000	47,240.000	37.672.048	29,010.650
Skupno število aktivne vojske z mor- narico in namestilno reservo . . .	881.786	2,187.000	2,140.000	1,971.900	807.942
Število deželnih brambovcev	396.898	737.000	565.000	945.600	299.233
Število domobrancev („črne vojske“) (v Avstriji le tirolski in predarelski)	146.036	7,568.000	3,000.000	718.118	1,366.600
Redno število vojne v miru	268.046	922.000	462.664	569.793	280.550
Letni kontingent novincev	125,602	766.000	313.400	154.865	200.000
	gold.	gold.	gold. zlata	gold. zlata	gold.
Redni letni stroški za vojno	122,257.710	372,704.000	236,916.400	346,966.087	128.646.489
Vojne v odstotkih prebivalstva . . .	3·8%	10·3%	12·2%	9·6%	8·5%

Te številke kažejo, da je vojna avstrijska memo družih sosednih držav silovito zaostala, ako tedaj nekaj stori za slučaj vojske, zgodi se to v obrambo lastnega obstanka.

Prestopimo sedaj k nekaterim odlomkom ministrovega govora:

„Slišali smo povečevanje inostranskih razmer med tem, ko so se naši nedostatki bolj kot popolnoma razkrivali. (Resnično na desni). Morebiti, da se je onim, ki so priliko imeli, si nekaj več sveta ogledati, dozdevalo, da se pri nas sploh nahaja neka razdraženost pri nekaterih tako, da se jim vse bolj oddaljeno, posebno, če

je imelo kaj vspeha, zeló svitlo vidi, vse lastno pa preceno, ki pozabljuje nekoliko svitlo strauí naše zgodovine. (Dobro! dobro! na desni.)

Bodi si pa, kakor koli, boljše ne bo postalo, ako bi se nam pripetile daljne nezgode, ne boljše za privržence Avstrije, pa tudi ne boljše za one, ki zadostenja iščejo v tem, da nas vse drugim nasproti ponižavajo. (Odobrovanje na desni.) V takem govoru vendar nikakor ne morem najti onega jezika, kateri ima biti državni jezik avstrijski. (Odobrovanje na desni.)

Jaz bi hotel samo želeti, da bi takega jezika ne razumel nihče (prav resnično! na desni) in le veseliti se morem, da na nobeni strani zbornice ni našel odmeva. Vsikakor, jezik vojne tak jezik ni.

Kazalo se je na to, da so izrekoma Nemci, katerim se imajo po domobranski postavi nove žrtve naložiti! Na podlagi kakošnega računa se je to zgodilo, to bi bilo meni težko najti (veselost na desni); rekel bi pa, da je vsak nemški Avstrijec ponosen na to, da so ti zmiraj v prvi vrsti stali v požrtvovalnosti za cesarja in domovino. (Odobrovanje na desni.) Toda v tem ni nobeden avstrijskih narodov ni bil nikdar skop in ni nikdar prešteval svojih žrtev po grobéh junakov v teku stoletij. (Živahna pohvala na desni) — — —

Tudi oni, ki so odločeni za krvni davek, imajo pravico zahtevati, da se ne žrtvujejo brez upanja na vspeh. (Prav dobro! na desni.)

Vprašajo naj se o času vojske očetje onih, kateri se pošljejo pred sovražnika, jeli temu ne pritrldijo, jeli ne bo javnost sama zahtevala, da se ne pustijo sami. V vojski ne sme veljati samo pregovor: „eden za vse“, temveč tudi oni: „vsi za enega“ (dobro! dobro! na desni) v soglasji z geslom našega prevzvišenega vladarja. (Pohvala) — — — Tudi grozovitosti vojske so se živo popisavale. Videti pa je, da so te grozovitosti pri družih državah mnogo manj vtisa napravile, ker tam se jih niso vstrašili, vprašal bi pa: Zakaj bi se pa samo manjšina razpostavila grozovitostim vojske? Jeli hočemo, da bo sama sovražna črna vojska gospodarila? Potem bilo bi boljše, odpovedati se vsakake brambe, potem bi pa tudi videli, koliko bi nas to stalo, ker nahaja se neki način ropanja, kateri mnogo hujše vpliva, kakor celó neko število smrti žrtvovanih ljudi in oropanih vasi, ropanje, katero praviloma za vse čase posrka muzek ljudstva, in ga zadržuje, živeti za lastno korist, ga celó sili, služiti koristi družih — — —

Postavi se je očitalo, da v nji ni našel prostora poveljniški jezik. Na to bi opomnil, da tudi za stalno vojno v postavi ni zaukazan poveljniški jezik. Tega vrediti je naloga najvišega vojnega poveljništva, katera ji pripada po državnih temeljnih postavah. — Uže pri razpravi vojne postave dovolil si sem omeniti, da se vojni jezik ne rabi za sredstvo prepira, temveč za sredstvo porazumljenja, dela in podučevanja in da se v tem oziru kaže kot uzor posnemanja vreden. (Dobro! dobro! na desni.) Prebivalstvo počuti se prav dobro pod varstvom tega branišča zoper strankarsko gibanje, katero je iz političnega stališča morebiti naravno celó dokaz življenja, katero se pa v vojni ne sme nikdar umestiti (dobro! na desni) in velika množica prebivalstva po bolj bistvenem, kakor po besedi „vojska“.

Omenjalo se je tukaj tudi „domoljubne skrbi“ državnega vojnega ministra. Na to bi pa vendar-le opomnil, da bi bil čudoviti namen, državnega vojnega ministra vzdigavati proti vladi. (Prav dobro! na desni.) Dovolil bi si vprašati, jeli je konstitucionalno, jeli praktično mogoče misliti, da bi mogel biti vojni minister, ravno tako kot brambovski minister, ka-

teri bi v vladi uvideval nevarnost za vojno in jeli bi mogla vlada obstati, kateri bi vojni minister kaj takega mogel reči. (Dobro! dobro! na desni.)

Govor gosp. poslanca Pfeiferja

v 49. seji državnega zbora dné 8. aprila pri proračunu trgovinskega ministerstva.

(Konec.)

Poleg tega je bila Kranjska mnogo let preobložena z zemljiškim davkom in je državi plačala več milijonov, kar se ji ni spodobilo; tudi v marsikaterem drugem oziru so Kranjsko huje pritisnili z davki, kakor druge dežele, tako so na pr. na kolekih za ekstrakte iz zemljiških bukev zoper postavne predpise in proti navadi v drugih deželah skozi četrto stoletja poprek na leto 20.000 gold. preveč porabili.

Mislili bi, da pri tako neugodnih razmerah na Kranjskem ni obrti, a vendar je bilo do najnovejših časov več pivovaren: V Kočevji, v Rudolfovem, v Soteski in v Beršlinu; obrtnosti so bile v Gradacu, Št. Janžu, na Dvoru, v Kočevji in v Ribnici, železnica jih bode zopet oživila. (Govornik govori le o obrtnosti po Dolenjskem, sicer bi bil vedel kaj več povedati. Op. vred.)

Železnica bi našla na Dolenjskem obširno plan brez železnic, toraj precej veliko notranje polje za promet, tū bi bili obrtnijski izdelki, tudi poljedelski pridelki s sadjem, vinom, potem iz rudništva premog in kovine, to vse pa je pogoj živahnemu prometu.

Poleg Rudolfovega so toplice, kamor se uže sedaj hodijo ljudje zdraviti, a po železnici bi se ta kraj zeló povzdignil.

Toraj gospodarske zadeve govore za železnico po Dolenjskem, kar pa se tiče politike in financ, je veliko bolj imenitna, ko bi se priklopila na Rudolfovo železnico v Ljubljani in naslonila na hrvatsko-dalmatinske železnice. Dalmacija bi prišla v direktno zvezo z državo, ne gledé na strategijo in trgovino, bi bila dana tudi prilika, poznati to zanimivo deželo, da bi se ne pisalo in pripovedovalo toliko neslanih reči o nji, kakor na pr. piše „Fremdenblatt“ od 7. aprila t. l., ker pravi, v Dalmacijo naj se pošlje namestnik, ki bode državno misel znal ponosno povdarjati in izraževati, kakor da bi Dalmacija bila kaka „irredenta“, potem bi, kakor bi, kakor rečeno, ko bi se polje za promet podaljšalo, Rudolfova železnica kaj nesla; nje upravo je država prevzela, vsako leto ima plačati na obrestih 6 milijonov, ker je država to garantirala; to bi se znižalo z dolenjsko železnico.

Ako se Rudolfova železnica v to mer podaljša poleg dinarskih alp do zadnjega velicega cilja — do egejskega morja — bi bila to najkrajša prometna proga v Turčijo, kjer bi se izdelki naše obrti dobro prodali, ako nočemo zopet zaslišati osodepolne besede „prepozno“ in nas ne bode prehitela naša trideset odstotna državna polovica; le Rudolfova železnica v to mer izdelana more naši trgovini in našemu prometu zagotoviti tržišče na vzhodu, ako nočemo, da nas ne prehité naši sosedje, ki niso nič kaj nesamopridni.

Ako nas sicer politično razmišljanje in gospodarski obziri silijo v daljni vzhod, hočem se za sedaj zadovoliti, da začnemo z dolenjsko železnico, ker je nje izdelovanje kar naravnost pogoj za biti ali ne biti, ako nočemo, da bi bila Dolenjska zarad pomanjkanja vsake železnice odtrgana od vnanjega sveta in izključeno od vsacega prometa. (Prav dobro! na desni.)

Ako je včeraj vodja trgovinskega ministerstva kazal na to, da vlada na podlagi peticij, naj jih bode še to-